

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: Vybrané motivy vztahu člověka a stromu v evropské kultuře

Autor práce: Lucie Jandíková

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Jirsová

Bakalářská práce Lucie Jandíkové má velmi ambiciózní přehledové téma, které pečlivě zpracovává ve velmi širokém historickém a geografickém kontextu (vhodném možná spíše na úroveň práce diplomové, či dokonce nejlépe disertační); tematicky se tak přibližuje „klasickým“ kulturně historickým, folkloristickým či antropologickým pracím, které byly v minulosti pojednány podobným způsobem. Vcelku se jedná o solidní, dobře napsanou a dobře vedenou práci, který je logicky strukturovaná a přichází s celou řadou zajímavých zjištění primárně ze sekundární literatury, které dává do širšího kontextu.

Z disciplinárního pohledu oboru, ve kterém se snažím pohybovat (tedy prozaické folkloristiky) je téma práce Lucie Jandíkové možná až *příliš* ambiciózní (uvítal bych spíše práci typu „Vybrané motivy vztahu člověka a stromu v českém prozaickém folkloru druhé poloviny 19. století“); monumentální záběr tohoto typu sice umožňuje určitý typ makropohledu, ale ztěžuje možnost inovativní detailní deskripce, analýzy a interpretace lokálně specifických kulturních fenoménů, na které se dnešní etnologické a antropologické vědy (včetně folkloristiky) zaměřují nejčastěji – v rámci tohoto přístupu nemůže být výsledkem většinou nic jiného než přehledový text pracující primárně se sekundárními, či dokonce jen dalšími přehledovými zdroji. To úplně neplatí o zde oponované práci (Lucie Jandíková pracuje i s texty popisujícími dílčí kulturní praktiky, například z národopisného časopisu *Český lid*, a její seznam literatury, včetně anglickojazyčné, je velmi rozsáhlý), přesto i zde musí přirozeně absentovat individuální ponor do nějakého vlastního „terénu“ (třeba i archivního).

Autorka se ale v rámci náročného úkolu, který si předsevzala, a „žánru“, který zvolila, pohybuje sebevědomě a samostatně; dobře pracuje s kritickým výběrem relevantní (primárně sekundární) literatury (zde ale musí výrazně selektovat, aby se v přemíře relevantní literatury neztratila - dominuje tedy Mircea Eliade, James George Frazer, v českém kontextu pak Marie Hrušková); v případě absence českojazyčných textů (v tomto případě pramenů) dokonce pracuje i s vlastním překladem z angličtiny.

Velmi oceňuji její snahu dovést své téma do současnosti pomocí popisu moderních a aktuálních kulturních praktik; zde, ale i jinde, dochází autorka k četným zajímavým zjištěním. V leccem tak převyšuje lehce kontroverzní (ve smyslu přesahu do popularizace) texty folkloristiky Marie Hruškové (*Kult stromu v zemích Koruny České*, 2005), které byly pro její práci primární inspirací.

Velmi dovedně je pak pojednána struktura práce, kterou autorka člení do logicky navazujících celků, které ji umožňují orientaci v takřka nekonečném množství relevantního materiálu a jeho smysluplné třídění.

Z formálního hlediska práce splňuje standardy v současnosti obhajovaných bakalářských prací; disponuje dobrým jazykem a úplnou absencí stylistických a gramatických chyb a překlepů.

Nepřesnosti v práci jsou spíše dílčí povahy (např. *Český lid* není sborník, ale spíše časopis – s. 9 oponované práce); poněkud neorganicky působí exkurz do magických výkladů počátku 20. století – jistě by se našlo i mnoho jiných (s. 19 posuzované práce).

K obhajobě navrhuji následující otázky:

- 1) Je na místě hovořit o „hlavních evropských etnikách“ („slovanských“, „germánských“) v tak širokém časovém rámci, ve kterém se práce pohybuje?
- 2) K jaké antropologické škole lze řadit v práci využívanou linii od „animismu“ k „polyteismu“ (kterou, jak si autorka správně všímá, rozporuje například Eliade)?
- 3) Je pramenně obhajitelné a doložitelné považovat dnešní folklorní zvyklosti spjaté se stromy za „přežitky“ údajného předkřesťanského náboženství? Nejde spíše o myšlenkový relikt evolucionismu? Nemohlo zde hrát určitou roli i „lidové“ křesťanství?

Předloženou bakalářskou práci *doporučuji k obhajobě s navrženým hodnocením velmi dobře až výborně* v závislosti na průběhu obhajoby.

doc. PhDr. Petr Janeček, Ph.D.

14. 9. 2022